

לכבוד

פרופ' רוני גמזו

מנכ"ל המרכז הרפואי תל אביב ע"ש סוראסקי

הנדון: פרסומים מדירי נשים מטעמכם

אנו פונות אליכם בדחיפות בעקבות פניות שהגיעו אלינו, לפיהן פרסומת למחלקת היולדות של בית החולים מתייחסת למומחים גברים בלבד, תוך התעלמות מהרופאות והמתמחות העובדות במחלקה. העתק של תמונה הממחישה את הענין מצ"ב **כנספח א'** למכתב זה.

חשוב להבהיר: ידוע לנו היטב כי המרכז הרפואי תל אביב מפרסם גם פרסומים בהם מופיעות נשים, בתפקידי רופאות ו/או מטפלות, ואין לנו טענה כי מדובר בהדרה מוחלטת של נשים מכל הפרסומים שלו. אלא, שמהעדויות שבפנינו עולה חשש כבד, כי בית החולים נוקט במדיניות של הדרת נשים בחלק מפרסומיו ו/או בחלק מהמקומות בהם הוא מפרסם, ונותן ידו להדרת הנשים הנעשית, באמצעות מפרסמים וחברות הפרסום הפועלים מטעמו. במלים אחרות, נשים מופיעות אמנם בפרסומים של בית החולים, אבל ישנם מקומות מוגדרים וברורים, בין אם זה בערים מסוימות ובין אם במרחבים מסוימים בתוך עיר או שטח אחר, בהם מקפידים על אי הצגת נשים.

מדיניות צנזור והעלמת נשים ודמויותיהן היא מדיניות פסולה, הפוגעת פגיעה קשה בקהל הצרכניות והצרכנים, מקבלות ומקבלי השירותים, הרופאות והרופאים, מדירה ומשפילה נשים ומשדרת מסר חברתי מזיק ומסוכן לפיו אפילו תמונה של אישה יש בה כדי לטמא את המרחב הציבורי. העלמת נשים מפרסומים משדרת כלפי קבוצת הנשים מסר של נחיתות, התעלמות מקיומן בעולם ואי הכרה בערכן ורצונותיהן. למותר לציין כי אף גברים נפגעים מהדרה ומחיקה זו.

מעבר לאמור לעיל, הרי שצנזור ומחיקה של דמויות נשים כאמור, עומדת בניגוד לדין. החובה לפעול בשוויון ולהימנע מאפליה חלה על כל ספק של מוצר במשק, פרטי כציבורי. חובה זו נובעת מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ומעוגנת, בין היתר, בחוק איסור אפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, תשס"א - 2000 (להלן: "החוק"), לפיו:

"מי שעיסוקו בהספקת מוצר או שירות ציבורי או בהפעלת מקום ציבורי, לא יפלה בהספקת המוצר או השירות הציבורי, במתן הכניסה למקום הציבורי או במתן שירות במקום הציבורי, מחמת גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא, מין, נטיה מינית, השקפה, השתייכות מפלגתית, גיל, מעמד אישי, הורות או לבישת מדי כוחות הביטחון וההצלה או ענידת סמליהם" (סעיף 3 לחוק).

כן נקבע כי "מי שעיסוקו בהספקת מוצר או שירות ציבורי או בהפעלת מקום ציבורי, לא יפרסם מודעה שיש בה משום הפליה אסורה לפי סעיף 3". (סעיף 4 לחוק).

הזכות לשוויון שהוכרה באופן נרחב בדין הישראלי בשורה ארוכה של דברי חקיקה ובפסיקות עקרוניות רבות ומגוונות, נדונה גם בהקשר לפרסום תמונותיהן של נשים כאשר עמדת המדינה הייתה ברורה ולפיה הימנעות מהצגת תמונותיהן של נשים, פוגעת עמוקות בשוויון, נוגדת את תקנת הציבור ועל כן אסורה מכל וכל. עמדה זו הוצגה בהרחבה במסגרת בג"ץ 39/12 עמותת תנועת ירושלמים נ' מדינת ישראל (להלן: בג"ץ ירושלמים) שדן בעתירה לחייב את חברת "אגד" וחברת "כנען" לאפשר לנשים להציג את תמונותיהן במסע בחירות לרשויות המקומיות בירושלים (עמדת המדינה בעתירה דן התקבלה והעתירה התייתרה). כפי שנכתב בעמדת המדינה בבג"ץ ירושלמים, אי הכללתן של נשים בפרסומים היא ביטוי למגמה גוברת של הדרת נשים מהמרחב הציבורי, יסודה באפליה מגדרית והיא "פוגעת בתקנת הציבור, בעקרונות היסוד של השיטה ובזכויות היסוד של הנשים..." (ההדגשה הוספה), וכן:

"מנציחה, מחזקת ומקבעת סטריאוטיפ חברתי פסול של הדרת נשים והחלשתן בחברה במקום לתרום למיגורו דווקא בהכללת נשים בפרסומות הנישאות על הבמה הציבורית דן בתהודה רחבה. העלמת כל זכר למין הנשי בשלטי חוצות פוגעת בכבודן של הנשים, בזכותן לשוויון ולחופש הביטוי".

בהמשך עומדת המדינה על כך שהעלמת נשים מפרסומות:

**"משדרת כלפי קבוצת הנשים מסר של נחיתות לעומת קבוצת הגברים
הנוכחים בלוחות המודעות באין מפריע, התעלמות מקיומן בעולם ואי
הכרה בערכן וברצונן" (ההדגשה במקור).**

תופעת הדרת הנשים מהווה איום של ממש על ההישגים המשמעותיים שהושגו בתחום זכויות הנשים והשוויון המגדרי בישראל. באחרונה נעשים ניסיונות רבים להצר את רגליהן של נשים ולהדיר אותן ממרחבים ציבוריים שונים: הרחוב, נראות ציבורית בפרסומות, זירת התרבות, האקדמיה, סקטור השירותים הציבוריים ועוד. מעבר לאי החוקיות שבמעשה, הרי שסילוק הנשים מהמרחב הציבורי באמצעות אי הכללתן ו/או העלמתן מהפרסומים שלכם, הינו מעשה קיצוני, פסול וחמור ביותר, כאשר הנכם מתייחסים לנשים כאל מפגע צניעות פוטנציאלי, ומרדדים אותן לכדי ישות מינית חסרת תכונות, אשר די בייצוג גרפי שלה כדי "להחטיא" את המרחב הציבורי.

הפרת הוראות חוק איסור הפליה מהווה עוולה אזרחית ואף עבירה פלילית. המחוקק אף קבע כי הפרת הוראות חוק איסור הפליה מהווה גם עילה שבגינה ניתן להגיש תביעה ייצוגית, בשם כלל הציבור שנפגע מההפליה, על כל המשתמע מכך. בהקשר זה, ראו את פסק הדין שניתן בעניין תצ"מ (23955-08-12) **קולך - פורום נשים דתיות נ' רדיו קול ברמה** (20.9.2018) (להלן: **"ייצוגית בעניין 'קולך'"**), שם פסק בית המשפט פיצויים של מיליון ₪ לקבוצה שנפגעה מהדרת הנשים משידורי הרדיו של התחנה, ורק לאחרונה אף הורה בית המשפט העליון (שגם אישר בפסק דינו את עצם הדיון בתובענה כייצוגית), כי הפיצוי האמור בסכום של 1,000,000 ₪ יוותר על כנו, תוך שהוא מורה על חיוב בתשלום גמול לארגון קולך שהגיש את התביעה בסכום של 80,000 ש"ח ושכר טרחה בסכום של 250,000 ₪.

כגוף ציבורי המספק שירות ציבורי בעל חשיבות עצומה, גוף אשר בשל מעמדו ותפקידו הציבורי, טמון בפעילותו חשש לפגיעה בזכויות ובאינטרסים מוגנים השייכים לציבור, חלות על בתי חולים חובות מוגברות בנוגע לשמירה על השוויון ולמניעת אפליית והדרת נשים, הן מתחום המשפט הציבורי והן מתחום המשפט הפרטי.

ראינו את תגובתכם כי מדובר במודעה שלא אושרה על ידי הנהלת ליס ולא תעלה שנית, ואת קבלת האחריות וההתחייבות שלא יצא שוב פרסום דומה.

יחד עם זאת, מצאנו לנכון להצביע על הפעולות המיידיות שצריכות להתבצע לתפיסתנו:

א. קביעת הנחיה ברורה שלא יתבצע צנזור והעלמה של נשים מפרסומיכם, בכל מרחב שהוא.
ב. קביעת הנחיה ברורה שמעתה ואילך, בכל פרסום שלכם, בכל מקום ומרחב שהוא, ללא יוצא מן הכלל, יופיעו בפרסומים מטעמכם תמונות של נשים, באופן שווה לזה של הגברים, בכל פרמטר רלבנטי של הפרסום - ובכלל זה כמות הפרסומים, פריסתם במרחב הציבורי (בכל המרחב הציבורי ולא רק בחלקים מסוימים ממנו), מרכזיות מקום הפרסום, משך הפרסום, תפקידי הדמויות בפרסומים השונים (לא מטפלות נשים ורופאים גברים, אלא גם וגם), וכיו"ב.

2. נבקש את התייחסותכם בהקדם, ולא יאוחר מתוך 7 ימים מיום קבלת המכתב.

בכבוד רב,

אלינור דוידוב

מנהלת תחום המאבק בהדרת נשים

מיכל גרא מרגליות, עו"ד

מנכ"לית שדולת הנשים בישראל

העתקים:

מר יולי אדלשטיין, שר הבריאות
פרופ' חזי לוי, מנכ"ל משרד הבריאות
גבי אווה מדז'יבוז', מנכ"לית הרשות לקידום מעמד האישה
עו"ד דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, הממונה על נושא הדרת נשים במשרד המשפטים